

Περσέα μήτε τοὺς Ρωμαίους· ἐπειδὴ ἡ δύναμις τοῦ νικητοῦ θὰ καταντοῦσε πολὺ μεγάλη καὶ κινδυνώδης εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ελλήνων, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἦτον ἔργον τοῦ καλοῦ πατριώτου νὰ συντρέξῃ σὴν ὑψωσίν της. Εἰς τὸν διάτονον καιρὸν τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ μὴ δυσκολεύουν τοὺς Ρωμαίους, ἐπειδὴ τοῦτο θὰ ἦτον πολὺ κινδυνώδες, μάλιστα εἴτε ἔκείνους, τῶν ὄποιων τὸ ἀνεξάρτητον φέρσιμον τοὺς ἐπροξενοῦσε πολλοὺς δυνατοὺς ἐχθρούς. Οἱ Απολλωνίδης, ἦτον ἐναντίος τοῦ νὰ γίνῃ φανερὴ κατὰ τῶν Ρωμαίων ἀντίστασις, ἀλλ' εἶπεν, ὅτι ἐπρεπεν ἀφοβα νὰ χαλινώνουν, καὶ νὰ κατηγοροῦν ἔκείνους τοὺς σίκειακοὺς προδότας, ὃποιού ἔκολακευαν τοὺς Ρωμαίους θυσιάζοντες τὴν ἐλευθερίαν, τοὺς νόμους, καὶ τὰ κοινὰ τοῦ Κράτους συμφέροντα. Οἱ περισσότεροι δῆμοις ἔκλιναν μὲ τὴν γνώμην τοῦ Αρχωνος, ὁ ὄποιος τοὺς ἐσυμβούλευσε νὰ ὑπακούσουν εἰς τοὺς καιροὺς, καὶ προσεκτικὰ ν' ἀποφύγουν τοῦ νὰ δώσουν εἰς τοὺς ἐχθρούς τῶν καμμίαν αἰτίαν κατηγορίας, μήπως πάθουν τὴν τύχην τοῦ Νικανδροῦ καὶ τῶν ὄπαδῶν του. Εσυμφώνησαν λοιπὸν καὶ ἔκλεξαν τὸν Αργωνα ὡς ἀργηγὸν, καὶ τὸν Πολύβιον ὡς σρατηγὸν τοῦ Ιππικοῦ.

Οἱ Περσεῖς, μὴ φοβούμενοι κατὰ τὸ παρὸν νὰ κτυπηθῇ ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους, ἐπειδὴ τὰ μεταξὺ βουνὰ ἦταν ἀδιάβατα διὰ τὸ πολὺ χιόνι, ἀπεφάσισε νὰ συντρίψῃ τὴν δύναμιν τῶν γειτονευόντων Ιλλυρίων, μήπως ἔκεινοι τοῦ λεηλατήσουν τὰ σύνορα, ὅταν θὰ ἦτον ἀλλοῦ ἡσγολημένος. Άλλ' αὐτὸ δὲν ἦτον τὸ σῶον. Εκεῖγος, ἀπὸ πολλοῦ ἔζητει τὴν συμμαχίαν τοῦ Γενθίου, Ηγεμόνος τοῦ περισσοτέρου μέρους τῆς Ιλλυρίας· καὶ οἱ δυνάμεις μὲ τὰς ὄποιας τώρα ἐνεφανίζετο, ἐποχάσθη, ὅτι ἡμποροῦσαν ν' ἀποφασίσουν ἔκεινον νὰ ἐνωθῇ μ' αὐτόν. Τὰ ἄρματά του εὔδοκίμησαν παντοῦ· ἀλλ' ὁ Γένθιος ἀπεκρίθη τοὺς πρέσβεις, ὅτι ἐπειδὴ ἦτον πτωχὸς, δεν ἡμποροῦσε νὰ κιγήσῃ πύλεμον κατὰ τῆς Ρώμης,

αν δὲν τοῦ ἐξέλλετο ἀρκετὴ ποσότης χρυμάτων. Αὐτὰ ἔ
Μακεδῶν δὲν ἔσφεν νὰ τὰ δώσῃ, καὶ μιλονότι ἔξηκολού-
θησε νὰ παρακινῇ τὸν Γένθιον μὲ συγγὰς πρεονείσας, δὲν
ῆμπόρεσσε νὰ νικήσῃ τὴν ἐδικήν του φυσικὴν φιλαργυρίαν,
ῶς εἰς νὰ σέρεῃ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Γενθίου, τὸ μόνον ὅπου
νὰ τὸν κατέπεινε νὰ τὸν βοηθήσῃ.

Ηλθεν ἡ ἀνοικτὸς καὶ ὁ Οσιλιος παρέδωκεν εἰς τὰ χέρια
τοῦ νέου Υπάτου Κ. Μαρκίου τὴν ἔξουσίαν, καὶ μαζῇ
μ. αὐτὴν τὸ σράτευμα, τὴν πρώτην ἀταξίαν καὶ ἀσωτείαν
τοῦ ὄπαίου ἐδιόρθωσε, καὶ τὸ ἐσυνείνιστος νὰ ἦναι ἀγρυπνον,
εὐπειθεῖσα, καὶ εὔταχτον. Ο Μάρκιος ἐπροχώρησε σὴν Μα-
κεδονίαν ἀπὸ ὑψηλώματα, ὅπου ἐφαίνοντο ἀδιάβατα εἰς
τὸ σράτευμα. Ενας δραστήριος ἐγύθρος ἤμπορος εἰς τὸν
καταχαλάση ἀλλ' ὁ Περσεὺς τὸν ἄφησε νὰ περάσῃ μ. ὄλιγην
ἀντίστασιν, κι' ἔπειτα μὲ τυφλὴν τρομάραν ἀπετραβίχθη
τὴν Πύδναν, ἀφήνωντας ἀφύλακτην τὴν πόλιν Δῖον, καὶ
τὸ δυνατόν της σένωμα, τὸ μόνον πέρασμα ὅποῦ εἶγαν οἱ
Ρωμαῖοι νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ
βουνοῦ πεδιάδα εἰς τὸν ἀνοικτὸν τόπον τῆς Μακεδονίας.
Ο Υπάτος ἔπιασε τὸ Δῖον, καὶ ἐπροχώρησεν ὄλιγον ἐκεῖθεν
ἀλλ' εὐρίσκωντας δύσκολον νὰ θρέψῃ τὸ σράτευμα του μακρὰν
ἀπὸ τὴν Θεσσαλίαν, ὅγλίγωρα ἐτραβίχθη μεσ' ἀπ' τὸ σενὸν,
καὶ ἄφησε τὸν Περσέα γὰρ ξαναπιάσῃ τὴν πόλιν. Τὸ κα-
λοκαίρι ἐξωδεύθη εἰς δοκιμὰς ἐναντίον διαφόρων τόπων ἀπὸ
μέρους τοῦ Υπάτου, καὶ τοῦ συμπράττοντος σόλου τῶν
Ρωμαίων καὶ τοῦ Εὐμένους. Αἱ πόλεις ήταν καλὰ καὶ
ἐπιτυχῶς διαφενδευμέναι ἀπὸ τοὺς Μακεδόνας· καὶ τὸ Ρω-
μαϊκὸν σράτευμα ἐπῆγε νὰ ξεγειράσῃ, χωρὶς νὰ κερδίσῃ
ἄλλο παρὰ τὸ ἐμβασμα τὴν Μακεδονίαν.

Οι Αγαῖοὶ ἐψήφισαν, ἀπὸ συμβουλῆς τοῦ Λργωνος, νὰ
βογδύτουν τοὺς Ρωμαίους μ. ὄλας των τὰς δυνάμεις. Ο Πο-
λινθίος καὶ ἄλλοι ἐξαλθήσαν πρὸς τὸν Υπάτον νὰ κοινολο-

γῆσουν τὴν ἀπόφασίν των, καὶ σφθασάν, ὅταν ἔκεινος ἐτομάζετο νὰ διαβῇ τὰ βουνὰ, καὶ ἔλαβαν μέρος τῶν κινδύνων τοῦ περάσματος. Εκήρυξαν ἔπειτα πρὸς τὸν Μάρκιον τὴν ὑπόθεσίν των, καὶ ἔκεινος εὐχαρίστησε τοὺς Αχαιοὺς διὸ τὴν καλήν τους γνώμην, καὶ τοὺς εἶπεν, ὅτι δὲν εἶχε κατὰ τὸ παρὸν χρείαν νὰ τοὺς βάλῃ εἰς τόσα ἔξοδα καὶ ἐνόγλησιν. Οἱ Πρέσβεις ἐπέστρεψαν σὴν Αχαΐαν ὅλοι, ἔξω ἀπὸ τὸν Πολύβιον, ὁ ὅποιος ἤκολούθησε τὸ σράτευμα, ὡς που ὁ Υπατος, μανθάνωντας ὅτι ὁ Αππιος Κέντων, ὃποιοῦ τότε ἔζουσίας σῶμα σρατιωτῶν εἰς τὴν Ηπειρον, ἐζήτησε πέντε γιλιάδας σρατινότας ἀπὸ τοὺς Αχαιοὺς νὰ βοηθήσουν τὰ σγέδιατου, ἔσειλε πίσω τὸν Πολύβιον νὰ ματαιώσῃ αὐτὸ τὸ ζήτημα, λέγωντας, ὅτι δὲν ἦτον ἀνάγκη τῆς ἐπιβολῆς, καὶ ὅτι οἱ Αχαιοὶ δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποφέρουν αὐτὸ τὸ βάρος. Αν αὐτὸ τὸ ἔκαμε διὰ χάριν τῶν Αχαιῶν, ἦδιὰ ζῆλιαν τοῦ Αππίου, ὁ Πολύβιος τὸ σοχάζεται ἀμφίβολον. Επιφορτισμένος ὅμως μὲ τὴν παραγγελίαν, εὔρεθη κάπως ἐμπερδεμένος. Δὲν εἶχε γραμμένας διαταγὰς ἀπὸ τὸν Μάρκιον νὰ δώσῃ πρόσωπον εἰς τὴν συμβουλήν του, καὶ γωρίς αὐτὰς τὸ ἐτοχάσθη κινδυνῶδες νὰ ἐναντιώθῃ τὰ θελήματα τοῦ Αππίου. Μετεχειρίσθη ὅμως τὸ ψήφισμα τῆς Ρωμαϊκῆς Βουλῆς, τὸ ὃποιον ἐξελάφρυνε τοὺς συμμάχους ἀπ' τὸ νὰ ὑπακούουν ὅσα ζητήματα τῶν ἀξιωματικῶν της δὲν ἦταν ἐπικυρωμένα ἀπ' αὐτὴν τὴν ἴδιαν. Ήκαμε λοιπὸν νὰ ψηφισθῇ, ώσε τὴν ὑπόθεσις ν' ἀναφερθῇ σὶς τὸν Υπατον· καὶ μὲ τοῦτο, ἐγλύτωσε τὸ ἔθνος ἀπὸ μέγα ἔξοδον, ἀλλ' ἔδωσε μεγάλον κακοφανισμὸν εἰς τὸν Αππιον.

Ο Περσεὺς ἐξηκολούθησε νὰ προσπαθῇ νὰ ἐμβάσῃ σὴν ὑπόθεσίν του τοὺς Ροδίους, τῶν ὃποίων ἡ πόλις ἦτον γεμάτη ἀπὸ φιλονεικίας μεταξὺ τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ τῆς Ρώμης. Οταν σφθασεν ἐκεῖ τὸ ψήφισμα τῆς Βουλῆς, ὃποῦ ἐξελάφρυνε τοὺς συμμάχους ἀπὸ τὸ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς

τὰ ἀνεπιχύρωτα ἀπὸ τὴν Βουλὴν προσάγματα τῶν Ρωμαίων
 οἰκισματικῶν, αὐτὸ τὸ ἐδέχθη ὁ λαὸς μὲ πολλὴν εὐχαρί-
 σησιν· καὶ οἱ ἀρχηγοὶ, οἱ φίλοι τῆς Ρώμης, ὠφελούμενοι
 πρόθυμοι ἀπὸ τὴν παροῦσαν ἐντύπωσιν, κατέπεισαν τὸν λαὸν
 νὰ σείλῃ πρέσβεις εἰς τὴν Βουλὴν, εἰς τὸν Υπατού, καὶ
 εἰς τὸν Πραίτωρα τὸν ἀρχηγὸν τοῦ σόλου. Οἱ διὰ τὴν Ρώμην
 πρέσβεις ἦταν παραγγελμένοι νὰ ζητήσουν τὴν ἄδειαν ν'
 ἀγοράσουν σιτάρι ἀπὸ τὴν Σικελίαν· καὶ ὅλοι ἐπροσάγθησαν
 νὰ διαφενδεύσουν τὴν πολιτείαν των ἐναντίον κάθε κατη-
 γορίας, ~~να τὴν ἀποδείξουν πιεστὴν πρὸς τοὺς Ρωμαίους, καὶ~~
 ν' ἀνανεώσουν ὅλας τὰς ὑποσχέσεις τῆς φιλίας της. Η κάθε
 μίας αὐτῶν τῶν πρεσβειῶν ἐξάθη εὐπροσήγορα ὑποδεκτή.
Ο Υπατος περὶ πλέον ωμίλησε μερικῶς μὲ τὸν πρόεδρον
 τῆς πρὸς αὐτὸν πρεσβείας, καὶ ἀποροῦσε τρόπον τινὰ, ὅτι
 οἱ Ρόδιοι δὲν ἐπροσπάθησαν νὰ μεσολαβήσουν διὰ τὴν
 εἰρήνην μεταξὺ Περσέως καὶ Ρωμαίων. Ο σκοπὸς, μὲ τὸν
 ἀποῖον εἶπε τοῦτο, δὲν ἐγνωρίσθη. Πόλεμος ἐξέσπασεν ἦδη
 μεταξὺ τοῦ Πτολεμαίου Φιλομήτορος, βασιλέως τῆς Αἰ-
 γύπτου, καὶ τοῦ Αντιόχου Επιφανοῦς βασιλέως τῆς Συρίας,
 ἐξ αἰτίας τῆς Κοίλης Συρίας, τὴν ὅποιαν ὁ πρώην Αντίοχος,
 πατὴρ τοῦ τώρα βασιλεύοντος, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον.
 Ισως ὁ Υπατος ἐφοβεῖτο τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως τῆς Συ-
 ρίας, μητὸς ἐκεῖνος ἥμπορέσῃ καὶ κατακτήσῃ τὴν Αἴγυπτον,
 ἐνῷ οἱ Ρωμαῖοι ἦταν ἐνασχολημένοι κατὰ τοῦ Περσέως·
 ή οἵσως ἐπεθύμει νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ροδίους νὰ κάμουν
 κάτι, ὅποῦ οἱ Ρωμαῖοι νὰ τὸ πιάσουν ως πρύφασιν, καὶ
 νὰ κτυπήσουν τὴν ἐκείνων ἀνεξαρτησίαν, ἀφοῦ τελειώσῃ
 ὁ πόλεμος τῆς Μακεδονίας. Ο Πολύβιος νομίζει, ὅτι
 ἡ ὕσερη αἰτία ἦτον ἡ ἀληθινή· καὶ θέβαια ἐξοχάζετο, ὅτι
 τέτοια δολία πολιτικὴ δὲν ἦτον ξένη ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα
 τοῦ Υπατού, ἐπειδὴ θὰ εὔρομεν εἰς τὸ ἔξης ὅτι, τὸ συκ-
 βεβηκὸς τυλάχιστον, ἀντίκρυσε τὴν τέτοιαν ὑποψίαν.

Η ἐπιγροφὴ τῶν Πρέσβεων ἔγεμισεν ὅλας τὰς φατρίας ἀπὸ χαράν. Άλλοι ὑπεραγάλλοντο εἰς τὴν φιλίαν τῶν Ρωμαίων, ἄλλοι εἰς τὴν ἀδυναμίαν των, ἡ ἡποία, ἐπίτευκαν, ὅτι ἐδείχθη ἀπὸ τὴν ἀσυνείθισδν φους προθυμίαν τοῦ νὰ δεῖξουν τόσην καλοσύνην, καὶ μᾶλιστα ἀπὸ τὴν παρακίνησιν ὃποῦ ἔκαμαν σὺν Ροδίους νὰ μεσολαβήσουν μεταξὺ τοῦ Περσέως καὶ τῶν Ρωμαίων. Ο λαὸς εὔχολα κατεπείσθη νὰ ἐπιχειρεῖθη τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς εἰρήνης. Εψήφισαν πρεσβείαν πρὸς καθέν τῶν πολεμούντων μερῶν, νὰ κηρύξῃ, ὅτι δὲν ἡμποροῦσαν περαιτέρω νὰ ὑποφέρουν τὰ προερχόμενα κακὰ ἀπὸ τὸν πόλεμον, καὶ ὅτι, ὅν ἔνα ἀπὸ τὰ μέρη δὲν ἔστεργε νὰ δώσῃ τέλος εἰς αὐτὸν μὲ εὐλόγους συμφωνίας, οἱ Ρόδιοι θὰ ἐσκέπτοντο τὶ ἔπρεπε νὰ κάμουν μέχεινο. Τέτοιον μέτρον ὀλίγον ἥρμοζε νὰ φιλιώσῃ τὸ ὑπερήφανον πνεῦμα τῶν Ρωμαίων. Οἱ Πρέσβεις ἔλαβαν ἕηρὰν ἀπόκρισιν, καὶ ἀνεγχώρησαν ἀπὸ τὴν Βουλὴν, καὶ τὰ δύω μέρη ὄργισμένα.

Ο Περσεὺς ἔκαμε τέλος πάντων συμμαχίαν μὲ τὸν Γένουν, μὲ συμφωνίαν νὰ τοῦ δώσῃ τριακόσια τάλαντα. Ὅτον ἐγέλασσε μολοντοῦτο ἐπειδὴ, ὅταν τὸν ἐπλήρωσε μόνον δέκα τάλαντα, ὁ Ιλλυριὸς ἔρχεται νὰ πειράξῃ τοὺς Ρωμαίους ἀθεράπευτα φυλακόνωντας τοὺς Πρέσβεις των, καὶ ὁ Περσεὺς τότε τοῦ ἔκρατησε τὰ ἐπίλοιπτα χρήματα. Οἱ δύω Βασιλεῖς ἐνωμένοι, ἔτειλαν Πρεσβείαν εἰς τὴν Ρόδον νὰ παρακινήσουν ἐκεῖνο τὸ Κράτος νὰ ἔμβῃ ὅσον δυνατὸν σὴν ὑπόθεσίν των· καὶ ἡ ἐλπίδες τῶν φίλων τους ἔχει ὑπεξηρίζοντο ἀπὸ τὴν ἐπιτυγχανούσαν τοῦ σαλμένου ἀπὸ τὸν Περσέα σόλου εἰς τὰ παράλια τῆς Ασίας, ὁ ὅποῖς κατεσκόρπισε ροῦχαν φορτηγῶν πλοίων τοῦ Εύμενους, καὶ ἔσφαξεν ἡ αἰχμαλώτισσε χιλίους Ιάλλους. Ιππεῖς (α), τοὺς ὅποίους ἐκεῖνος

(α) Ιεως ἀπὸ τὴν Γαλατίαν τῆς Ασίας.

ο Ηγεμών ἔτσιλν' ὡς ἐπιβοήθειαν εἰς τὰ Περγαμηνὰ σφρατεύματα, τὰ δουλεύοντα ὑπὸ τὴν ύδηγίαν τοῦ ἀδελφοῦ του Αὐταλοῦ, ὡς βοηθοὶ τοῦ Ρωμαϊκοῦ στρατοῦ. Οἱ Ρόδιοι ὑπὲν δέχθησαν μὲ εὔνοιαν τοὺς Πρέσβεις· ἐκέρυξαν πάλιν, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ γίνῃ εἰρήνη, καὶ παρεκάλεσαν τοὺς δύω Βασιλεῖς νὰ μὴ ρίχνουν σὴν μάστην ἐμπόδια. Ενῷ ἐγίνοντο αὐτὰ, ὁ νέος Υπάτος, Λευκίος Αἰμίλιος Παῦλος, ἔφθασε σὴν Μακεδονίαν· καὶ ὁ Προκόπιος Λ. Ανίκιος ἐμβαίνωντας σὴν Ιλλυρίαν, ὄγλιγωρα ἐτελείωσεν ὅλας τὰς ἐλπίδας ὅπου ἦσαν εἰς τὸν Γένθιον, ὑποχρεώνωντάς τον εἰς τριάντα ημέρας; νὰ παραδώσῃ καὶ τὸν ἑαυτόν του, καὶ τὸ βασιλειόν του.

Ο ΥΠΑΤΟΣ Αἰμίλιος ἡτον δοκιμασμένος πολεμικός. Ο ἐρχόμας του ἐγέμισε τοὺς στρατιώτας μὲ πεποίθησιν, καὶ τοὺς ἔχυρούς του μὲ τρομάραν, καὶ τόσον περισσότερον, ἀφοῦ ἀκούσθη τὸ τέλος τοῦ εἰς τὴν Ιλλυρίαν πολέμου. Ακόμη ὅμως τὸ ἔργον του δὲν ἦτον εὔκολον, ἐπειδὴ ἐμπροσά του εἶχεν ἔνα ἀνδρεῖον στρατευμα, δυνατὰ θεμένον καὶ καλὰ ωγυρωμένον εἰς τὰς κρημνώδης ὅγθας τοῦ Ενιπέως. Εσυνέβησαν τινὲς ἀκροβολισμοὶ εἰς τὸ στρῶμα τοῦ ποταμοῦ, μὲ κάπιοιν ωφέλειαν τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' εἰς τὸν ἴδιον καὶρὸν μέρος στρατιωτῶν, σαλμένον ἀπὸ τὸν Αἰμίλιον, ἀνοιξε δρόμον ἐπάνω ἀπὸ τὸ βουνὸν τοῦ Ολύμπου, καὶ ἐξάφνισε κι' ἔκοψε κομμάτια τὴν Μακεδονικὴν φυλακὴν. Ο Βασιλεὺς τώρα ἀφῆσε τὴν θέσιν του, καὶ βιαστικὰ ἀπετραβίχθη στὴν Πύδναν. Ο Υπάτος τὸν ἤκολούθησε, καὶ τὸν ηὔρεν ἔτοιμον διὰ μάχην, καὶ παραταγμένον εἰς θέσιν ἀρμοδίαν διὰ τὴν φάλαγγα. Καὶ τὰ δύω στρατεύματα ἦταν πρόθυμα νὰ κτυπηθοῦν, ἀλλ' ἔχαλινώνοντο ἀπὸ τὴν προβλεπτικότητα τῶν ἀρχηγῶν τους, τῶν ὅποιων καθεὶς ἐπεθύμει νὰ δεχθῇ, κι' ὅχι νὰ δώσῃ τρῶτος τὸ κτύπημα. Λοργὰ τὴν δευτέραν ημέραν, μιὰ ἀπλῆ περίστασις ἔφερε τὴν μάχην. Κατὰ πρῶτον, ἡ δύναμις τῆς φάλαγγος ἔβαζε κάτω ὅτι τῆς

ἀντισέκετο, ἀλλὰ δὲν ἡμπόρεσε περισσόσερον νὰ φυλάξῃ τὴν ἐντέλειαν τῆς τάξεως της^ο καὶ οἱ Ρωμαῖοι, γωνόμενοι εἰς κάθε εὐχαίριαν μεταξὺ σὰ κοντάρια, τὴν ἔβαλαν εἰς ἀταξίαν, καὶ τέλος πάντων ἐνίκησαν. Εἰς τὴν ίδιαν μάχην, καὶ εἰς τὴν σφαγὴν ὅπου ἦκολούθησε, λέγεται, ὅτι ἐχάθησαν 20,000 Μακεδόνες (Π. Χ. 169).

Τὸν παραμονὴν τῆς μάχης συνέβη ἔκλειψις τῆς Σελήνης. Τέτοια φαινόμενα τότε ἐπιτεύοντο, ὅτι ἐπρομήνυαν κακὸν εἰς τὰ Κράτη, καὶ εἰς τὰ Βασίλεια. Ο Κ. Σουλπίκιος Γάλλος, ἀξιωματικὸς Ρωμαῖος, εἶχε κάποιαν ἐπιεγμονικὴν ἰδέαν τῆς φύσεως τῶν ἔκλειψεων, ὡςε νὰ προειπῇ τὸν ἔργομόν των· καὶ λοιπὸν αὐτὸς, διὰ νὰ μὴν ἀψυχήσουν οἱ σρατισταὶ εἰς ἐκεῖνο τὸ συμβεβηκὸς, τοὺς ἐσύνχξεν ὅλους, τοὺς εἶπεν, ὅτι αὐτὸν ἔμελλε ν' ἀκολουθήσῃ, καὶ τοὺς ἐξήγησε τὴν αἰτίαν του. Αὐτὸν ἤλλαξε τὸν φόβον, ὅποῦ ἄλλεως θὰ ἐδοκίμαζαν, εἰς θαυμασμὸν διὰ τὴν μάθησιν τοῦ Γάλλου ἐνῷ, εἰς τὸ Μακεδονικὸν σρατόπεδον, αὐτὸν τὸ φαινόμενον τὸ ἐπερναν μερικοὶ ὡς προμηνυτικὸν τοῦ ἀφανισμοῦ τοῦ Βασιλείου. Αὐτὸν τὸ αἰσθημα μολοντοῦτο δὲν φαίνεται νὰ τοὺς ἐκυρίευσε τόσον πολὺ, ὡςε νὰ ὀλιγοσεύσῃ τὴν προΐυμίαν των διὰ τὴν μάχην.

Ολίγας τίμερας μετὰ τὴν νίκην, δῆλη ἡ Μακεδονία ὑπετάχθη εἰς τὸν Υπατον. Τὸ νὰ συμβῇ αὐτὸν μὲ τὸ χάσιμον μιᾶς μόνης μάχης ἀποδείχνει, ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν ἦτον ἀπὸ ὅλους ἀγαπητὸς, καὶ κατασαίνει κάπως πισευτὰ τὰ ὅσα ἀναφέρονται κρίματα καὶ κακίας τοῦ Περσέως, καὶ τὰ πολλὰ ἄλλα ἐγκλήματα, ὅποῦ τὸν φορτώνουν οἱ ισορικοὶ τῶν Ρωμαίων. Η τύχη του ἦτον ἀθλιωτάτη. Ήσερ' ἀπὸ πολλὰς περιπλανήσεις, ὑπεχρεώθη νὰ βαλθῇ σὰ χέρια τοῦ Λίμιλίου. Ερβῆκε σὸν Ρωμαϊκὸν σρατόπεδον φορεμένος μᾶρα, καὶ ἦθελε νὰ πέσῃ τοὺς πόδας τοῦ κατακτητοῦ. Ο Υπατος τὸν ἔκχριε νὰ καθῆσῃ, καὶ ἔπειτα τὸν ἡρώτησε διὰ ποίας αἰτίας;

ἐπείραξε τόσον τὸν λαὸν τῶν Ρωμαίων, ὃ δύοις μὲ πίστιν ἐφύλαξε τὰς συνθήκας ὅπερ εἶχε μὲ τὸν πατέρα του. Αὐτὴν καυγησιά τῆτον τόσον ψευδὴς, ὃσον ἡ ὕβρις τῶν ἀπρεπα. Άλλα, καὶ ἔνας τολμηρότερος τοῦ Περσέως ἄνθρωπος δὲν θά παμποροῦσε εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν ν' ἀποκριθῆ. Οἱ Αἰμίλιος λοιπὸν, ὃν πρέπη νὰ πιστεύσωμεν τὸν ισορικὸν Λίνυον, ἔκρυξεν, ὅτι τὴν συγνάδοκιμασμένη εὔσπλαγχνία τοῦ Ρωμαϊκοῦ λαοῦ ἔδιδεν εἰς τὸν νικημένον Βασιλέα σχεδὸν βεβαιότητα ασφαλείας. Μετὰ τοῦτο, τὸν ἔσυρε σὴν Ρώμην, καὶ τὸν ἔδειξεν εἰς ὅλον τὸν λαὸν, ὡς αἰχμάλωτον, εἰς τὸν θρίαμβον ὃποῦ ἔκαμε. Εκείνη τὴν βάρβαρος προπομπὴ τοῦ θριάμβου συγνότατα ἐτελείωνε μὲ τὸν θάνατον τῶν αἰχμαλώτων, ὃποῦ εἰς αὐτὸν ἐδείχνοντο. Τὸν Περσέα ὅμως δὲν τὸν ἐθάνατωσαν, ἀλλὰ τὸν ἔρριψαν εἰς φυλακὴν, ὃ, που τὴν ζωὴν του ἐτελείωσεν ὄγλιγωρα, καθὼς τινὲς λέγουν, ἀπὸ τὴν ίδίαν του ἀπελπισίαν, καὶ καθὼς ἄλλοι, ἀπὸ τὴν σκληρότητα ὃποῦ ὑπέφερνεν.

Ἐνῷ αὐτὰ ἐγίνοντο εἰς τὴν Ελλάδα καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἀξιόλογά τινα συμβάντα τὴν οἰκολογίην τοῦ Αἴγυπτου. Οἱ Αντίγοος ἐπάτησεν ἐκείνον τὸν τόπον, καὶ ὑπεχρέωσε τὸν Βασιλέα Πτολεμαῖον νὰ κλεισθῇ εἰς τὴν Αλεξανδρείαν. Πολλαὶ Ελληνικαὶ πρεσβεῖαι εὑρίσκοντο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Πτολεμαίου ἀπὸ μέρους τῶν Αχαιῶν, τῶν Αθηναίων, καὶ ἄλλων τινῶν ἐπαρχιῶν· αὐτὰς λοιπὸν ἐκεῖνος ἔστειλεν εἰς τὸν Αντίγοον νὰ μεσιτεύσουν διὰ λόγου του. Οἱ Βασιλεὺς τῆς Συρίας τοὺς ὑπεδέχθη φιλικά· ἤκουσε κι' ἀπεκρίθη σὰς ἀπιχειρήματά των, καὶ ὑπεσχέθη νὰ δῶσῃ τὴν τελευταίαν ἀπόφασιν μετὰ τὸ γύρισμα τῆς Πρεσβείας, ὃποῦ ἔτειλε σὸν Πτολεμαῖον, ἐπειδὴ ἐπεθύμει, εἶπεν, οἱ Ελλῆνες νὰ ἔναι μάρτυρες τοῦ φερείματός του. Οἱ τι κι' ἂν ἐστάθη η πρόοδος τῆς διαπραγματεύσεως, δὲν ἐπριξένησε μυλοντοῦτο· τὴν εἰρήνην· ἐκ τοῦ εναντίου, ὁ Βασιλεὺς τῆς Αιγύπτου ἔδω-

εε· μάχην, ἐνικήθη, κι' ἐπιάσθη· ὅθεν οἱ Αλεξανδρεῖς ἀνῆγόρευσαν· Βασιλέα τὸν νεώτερον του ἀδελφὸν, ἢ ὁποῖος παρόμοια ὄνομαζετο Πτολεμαῖος, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Μακεδονικῶν Ηγεμόνων τῆς Αἰγύπτου, ἀλλ' ἐδιεκρίνετο μὲ τὸ ἐπώνυμον Φύσκων.

Οἱ Αντίοχοι ἔκαμεν εἰρήνην μὲ τὸν αἰχμάλωτὸν του, καὶ ἔγινον θεοῦ τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Αἰγυπτίων μὲ τὴν πρόφασιν τοῦ γὰρ ξαναθέσῃ τὸν θρόνον τὸν νόμιμον βασιλέα. Εκέρδισε νίκην διὰ θαλάσσης· ἐκυρίευσε τὴν δυνατὴν πόλιν, Πηλούσιον, κι' ἄργισε νὰ πολιορκῇ τὴν Αλεξανδρείαν. Φθάνωντας πρεσβεῖα τῶν Ροδίων διὰ νὰ μεσιτεύσῃ, ἔλαβεν ἀπόκρισιν, ὅτι Ἀντίοχος, ἦτον ἦδη ἀποφασισμένος νὰ δώσῃ δπίσω τὸ διάδημα εἰς τὸν καθαύτῳ οἰκοκύρην του. Εύρισκωντας μολοντοῦτο, ὅτι ὅλιγας εἶγεν ἐλπίδας νὰ τελειώσῃ ὄγλιγωρα μὲ τὴν Αλεξανδρείαν, ἀπεφασίσε ν' ἀφῆσῃ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ φαγωθοῦν μεταξύ των, προσμένωντας, ὅτι ἀφοῦ ἀδυνατισθοῦν καὶ οἱ δύω, ὁποιος ἔμνεσκεν ὁ νικητὴς, θὰ τοῦ ἐπιπτεῖ σὰ χέρια μὲ εὐκολίαν. Εσύσησε λοιπὸν τὸν Πτολεμαῖον φιλομήτορα, ὡς Βασιλέα τῆς παλαιᾶς μητροπόλεως τῆς Μέρμφιδος, καὶ τοῦ ἐδωσεν ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ἔξω ἀπὸ τὸ Πηλούσιον, εἰς τὸ ὅποιον ἔβαλε φρουρὰν ἐδικήν του, διὰ νὰ ἥναι βέβαιος εὔκολα νὰ ἐμβαίνῃ εἰς τὸ βασίλειον, ὅποῦ ἐλεγεν, ὅτι τοῦ ἐδωσεν δπίσω. Ο Πτολεμαῖος δύως, γνωρίζωντας καλὰ τὴν δολιότητα τοῦ προσάτου του, ἄρχισεν ἀμέσως νὰ διαπραγματεύεται μὲ τὸν ἀδελφόν του· καὶ διὰ τὰς ὑποψίας ὅπερ καὶ οἱ δύω εἶχαν κατὰ τοῦ Αντιόχου, καὶ διὰ τὰς μεσιτείας τῆς ἀδελφῆς των Κλεοπάτρας, ὄγλιγωρα συνηκούσθησαν. Εσυμφώνησαν, καὶ οἱ δύω μαζὶ νὰ βασιλεύσουν, ὅθεν ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς ξανεμβῆκε στὴν Αλεξανδρείαν. Άλλ' ὁ Αντίοχος, ἀντὶ νὰ χαρῇ ὅτι ἀπεκτηθῇ ὁ σκοπὸς διὰ τὸν ὅποιον μόνον ἐκήρυξτεν, ὅτι πολεμεῖ, τώρα ἐτοιμάζετο νὰ κτυπήσῃ ἀγριώτερα καὶ τοὺς δύω

Επεμψε σόλον εἰς τὴν Κύπρον, καὶ ὁ ἕδιος ἀκίνησε διὰ τὴν Αἴγυπτον. Εἰς τὸν δρόμον του, τὸν ἀντάμωσαν Πρεσβεῖς, οἱ ὄποιοι τὸν εὐχαρίστησαν ἀπ' ὄνομα τοῦ Πτολεμαίου Φιλομήτορος, ὅτι μὲ τὴν βοήθειάν του ἔσαναπέκτησεν ἐκεῖνος τὴν πατρικὴν κληρονομίαν, καὶ τὸν περικάλεσεν νὰ μὴν σβύσῃ τὴν μεγαλοδωρίαν του, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ εἰπῇ, τὶ ἐπεθύμει ὡς φίλος, παρὰ νὰ κινηθῇ μὲ βίαν ὡς ἔχθρος. Ο Αντίοχος ἀπεκρίθη, ὅτι δὲν θὰ ἔπαιξεν ἀπὸ τὸν πόλεμον, ἀνίσως η Κύπρος καὶ τὸ Πηλούσιον μὲ τὸν τρίγυρά τους τόπον, δὲν παρεχωροῦντο εἰς αὐτόν. Αὐτὰ τὰ ζητήματα δὲν τοῦ ἔδιθησαν, καὶ λοιπὸν ἐπροχώρησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

Οἱ Αχαιοὶ ἦταν δεμένοι εἰς τὴν οὐκογένειαν τῶν Πτολεμαίων ἀπὸ συμμαχίαν, ἀπὸ παλαιὰν φιλίαν, καὶ ἀπὸ εὔσεγεσίας ὃποι ἔλαβαν. Οἱ Ηγεμόνες ἐκεῖνοι, εἰς τὰς παρούσας τῶν δυσκολίας, τοὺς ἔζητησαν χιλίους πεζοὺς καὶ διακοσίους ἵππεῖς, μὲ τὸν Λυκόρταν ὡς ἀρχηγὸν, καὶ τὸν Πολύβιον, ὡς ὑδργὸν τοῦ ἐπιπικοῦ. Ο Καλλικράτης, καὶ ὁ Διοφάνης ἀντεῖσθησαν τὸ ζῆτημα, λέγοντες, ὅτι ὁ Υπατος Μάρκιος ἔξεχείραζεν εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ η ἀπόφασις τοῦ πολέμου ἦτον κοντὰ νὰ γίνῃ, καὶ διὰ τοῦτο οἱ Αχαιοὶ ἐπρεπε νὰ εὑρίσκωνται ἔτοιμοι, ἀνίσως οἱ Ρωμαῖοι ζητήσουν τὴν βοήθειάν τους. Εἰς αὐτὸ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄλλοι, ὅτι ὁ Μάρκιος, ἐνα χρόνον προτάτερος, δὲν ἤθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν βοήθειαν ὃποι τοῦ ἐκροσφέρετος, ὡς ἀγρείαςτην φαίνεται λοιπὸν, εἶπαν οἱ φίλοι τοῦ Λυκόρτα, ὅτι τὸ ὄνομάτισμα τῶν Ρωμαίων ἦτον μοναχὸν πρόφασις νὰ καταπίσουν τοὺς Αχαιούς, νὰ ἀπαρνηθοῦν τοὺς εὐεργέτας των εἰς τὴν μεγαλητέρχν ἀνάγκην, καταφρονοῦντες τὰς ὑποχρεώσεις ὃποι ἀπαιτοῦσεν τοὺς εὐγγνωμοσύνην, καὶ ὃποι τοὺς ἐπεφόρτιζεν η πίσις τῶν συνθηκῶν, καὶ η ἱερότης τῶν ὅρκων. Η φωνὴ τοῦ λαοῦ ἐκράζει δυνατὰ νὰ σείλουν τὰς ζητουμένας βοηθείας, ἀλλ' ὁ Καλλικράτης ἐπεκρίνει νὰ αναβληθῇ η πρότασις, λέγωντας, ὅτι μητέ

Συνάθροισις, καθὼς ή τότε συνάγμενη, διὸν ἦτον νόμιμα ἵκανη νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ὑποθέσεως. Εἰς τὴν ἐφεξῆς Συνάθροισιν, ὅπου ἦτον πλέον γενικὴ, η πρότασις ἐφέρθη πάλιν ἐμπρός. Ο Λυκόρτας καὶ ὁ Πολύβιος πάλιν ἐπρόβαλαν τὸ σάλσιμον τοῦ στρατοῦ. Ο Καλλικράτης τὸ σάλσιμον Πρεσβειῶν νὰ μεσολαβήσουν. Η γνώμη τοῦ λαοῦ φανερὰ ἔχλινε μὲ τὸν Λυκόρταν· ἀλλ ὁ Καλλικράτης, ἔκαμε τὸ θέλημά του, μὲ τὸ μέσον ἐνὸς γράμματος ἀπὸ τὸν Μάρκιον, ὃποῦ ἐσύρειντο τὴν συμβουλὴν του.

Διὰ χαλὴν τύχην τῶν Πτολεμαίων, δυνατωτέρᾳ μεσολάβησις ἐμβῆκεν εἰς ἐνέργειαν. Τὰ δύο ἀδελφια, πρὶν φιλιωθοῦν, ἐνῷ ὁ Φύσκων καὶ η ἀδελφή του ἐπολιορκοῦντο ἀπὸ τὸν Αντίοχον, κατέπεισαν τοὺς Ρωμαίους νὰ συνεργήσουν δι' αὐτούς. Εςάλθη Ρωμαϊκὴ Πρεσβεία, χωρὶς νὰ κατορθώσῃ τί· αλλὰ κατόπιν της ἐςάλθο καὶ δευτέρα, τῆς ὅποίς εἶπρώτευεν ὁ Κ. Ποπίλλιος, γη ὅποια ἐζήτει καθαρὰ ἀπὸ μέρους τῆς Βουλῆς, ώς νὰ παύσῃ εὔθυς κάθε ἐξακολούθησις του πολέμου. Η κατάκτησις τῆς Μακεδονίας ἦτον τελειωμένη, καὶ η αὕτησις τῆς δυνάμεως ὅποῦ τώρα ἔλαβαν οἱ Ρωμαῖοι, ἦτον δλιγώτερη ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνειαν ὃποῦ ἀπέκτησαν. Ο Αντίοχος, ἀφοῦ ὑπεχρέωσε τὸ ἀπίλοιπον τῆς Αίγυπτου μέρος νὰ ὑποταχθῇ, ἐκινοῦσε διὰ τὴν Αλεξάνδρειαν, ὅταν ὁ Ποπίλλιος τὸν ἐντάμωσε τέσσερα μίλια μακρὰν ἀπ' ἐκείνην τὴν πόλιν. Ο Βασιλεὺς τὸν ἐχαιρέτησε, καὶ τὸν ἐπρόσφερε τὸ χέρι του· ὁ Πρέσβυς τὸν ἐπροσκάλεσε πρῶτον ν' ἀναγνώσῃ τὸ ψήφισμα τῆς Βουλῆς. Εκεῖνος ἀνέγνωσε, καὶ εἶπεν, ὅτι ἔμελλε νὰ συμβουλευθῇ μὲ τοὺς φίλους του. Ο Ποπίλλιος ἐσημάδευσ' ἐνα κύκλου τριγύρω τοῦ Βασιλέως μὲ τὰ ράδια του, καὶ ἐζήτησεν ἀμέσως ἀπόκρισιν πρὶν ἐκεῖνος διασκελίσῃ τὸν κύκλον. Ο Αντίοχος ἔκονταςάνη ὄλιγον, καὶ ἐπειτα εἶπεν, ὅτι ὑπήκουεν εἰς τὸ ψήφισμα. Εὐθὺς τότε ὁ Ρωμαῖος τὸν ἔπιασ' ἀπ' τὸ χέρι, καὶ τὸν ἐχαιρέτησεν ως φίλον. Ο Αντίο-

χός ἀπετράβιζε τὰ ἔρατεύματά του ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, κατὰ τὴν προταγήν τῆς Βουλῆς· καὶ ὁ Πρέσβυτος, ἀφοῦ ἐπεσκέφθη τοὺς Πτολεμαίους εἰς τὴν Αλεξανδρειαν, ἐπῆγε σὴν Κύπρον, τὴν ὅποιαν, οἱ Σύριοι ἔρατηγοι, ὃποῦ ἦταν καντάς νὰ κατακτήσουν, ὑπεχρεώθησαν νὰ παραιτήσουν.

ΚΕΦΑΛ. ΙΓ.

Περὶ τῆς Ελλάδος, ἀπὸ τὴν κατάκτησιν τῆς Μακεδονίας, ως τὴν κατάκτησιν τῆς Αχαΐας ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους.

Μόλις ἤκουσεν ἡ Βουλὴ τὸ χάλασμα τοῦ Περσέως, καὶ ἐπροσκάλεσεν ἐμπρός τῆς τοὺς Πρέσβεις τῶν Ροδίων, τοὺς εὐρισκομένους ἀκόμη εἰς τὴν Ρώμην (α). Εκεῖνοι τότε εἶπαν, ὅτι ἡ πολιτεία τῶν τοὺς ἔζειλε νὰ μεσολαβίσουν διὰ τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ ἐστοχάζετο τὸν πόλεμον ὃς θαρρὸν διὰ τοὺς Ελληνας, καὶ ως προξενημένον ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους· ἀλλὰ τῷρει ὃποῦ ἦτον τελειωμένος, καθὼς οἱ Ρόδιοι μάλιστα ἐπειθύμουν, αὐτὴ ἐτυγχοινωνοῦσεν ἀπὸ τὴν χαρᾶν τῶν φίλων της. Η Βουλὴ ἀπεκρίθη, ὅτι ἤζευρε καλώτατα, ὅτι οἱ Ρόδιοι δὲν ἐπραξαν ἀπὸ καλοσύνην τους οὔτε διὰ τὴν Ελλάδα, οὔτε διὰ τὴν Ρώμην, ἀλλὰ μόνον ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν της νὰ λυτρώσουν τὸν Περσέα ἀπὸ τὴν τύχην του, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο δὲν ἐπρεπε νὰ προσμένουν οὔτε γλῶσσαν, οὔτε φέρσιμον φιλικόν.

Αὐτὸς ὁ ἔλεγχος μόλις ἐχρειάζετο ν' αὐξῆσῃ τὴν τρομάραν, ὃποῦ ἥδη ἐσπρωξε τοὺς Ροδίους εἰς πράξεις ἀναξίας

(α) Ο Πολύβιος, ως φαίνεται, ἐννοεῖ, ὅτι ἐκεῖνοι δὲν ἔλαβαν πρεττύτερα ἀκρόασιν· ἀλλὰ τοῦτο δὲν τὸ λέγει τόσον φανερά, ὅπερ νὰ μᾶς κάμη νὰ παραβλέψωμεν τὴν θετικὴν βεβαίωσιν τοῦ Λιβύου.